

ΕΚΟΛΟΓΙΝΙΝ ΑΝΑ ΑΚΙΜΛΑΪΤΙΡΙΛΜΑΪ ΚΙΛΑΝΟΥΖΟ

Ανρπα Βιρλιγι ταρανδαν
φινανσε εδιλμεκτεδир

Aralık 2021

Hazırlayan
Fezile Osum

Tasarım
Cypdes Factory Advertising

Editör
Sivil Alan

Adres: Hüseyin Küçük Sokak, Şeytanoğlu Apt. No: 3B Köşklüçiftlik-Lefkoşa, Kıbrıs

Tel: +90 392 227 65 05

WhatsApp: +90 5338337950

Web: www.civicspace.eu

E-posta: info@civicspace.eu

Bu yayın Sivil Alan Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmekte ve B&S Europe liderliğinde bir konsorsiyum tarafından uygulanmaktadır. Yayının içeriği tamamıyla B&S Europe liderliğindeki konsorsiyumun sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

EKOLOJİNİN ANA AKIMLAŞTIRILMASI KILAVUZU

Sivil Alan Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve Kıbrıs Türk toplumu bünyesinde demokratik değişim ve güven artırıcı önlemleri destekleyen daha güçlü bir sivil toplumun oluşturulmasına katkıda bulunmayı amaçlayan bir Teknik Destek Projesi'dir.

Bu bağlamda, Sivil Alan aşağıdakilerin sağlanmasını amaçlamaktadır:

- Kamuoyu ve Kıbrıs Türk toplumunun, STÖ'lerin faaliyetleri hakkında daha iyi bilgilendirilmesi ve STÖ'lerin faaliyetleri ve yönetiminde daha fazla yer alması,
- STÖ'lerin genel anlamda kapasitelerini artırmaları ve demokratik değişim, güven artırıcı önlemler ve sivil toplum için daha elverişli bir ortamın oluşturulması konularında savunuculuk faaliyetlerini hak temelli bir yaklaşımla benimsemeleri,
- Yerel organların STÖ'lerin rolleri ve faaliyetleri hakkında daha iyi bilgilendirilmeleri ve sivil toplum için bütünüyle elverişli bir ortamın oluşturulmasında desteklenmeleri,
- Proje faaliyetleri süresince Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk STÖ'ler arasındaki paylaşımların ve ortak çalışmaların ana akım haline getirilmesi.

ÖNSÖZ

Ekolojinin Ana Akımlaştırılması Kılavuzu, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Sivil Alan Teknik Destek Projesi tarafından hazırlanmıştır. Sivil Alan Projesi'nin amaçlarından biri sivil toplum örgütlerinin (STÖ'lerin) kapasitelerini güçlendirmek, demokratik değişime yönelik savunuculuk faaliyetlerinde hak temelli bir yaklaşım benimsemelerine destek olmak, güven artırıcı önlemlerde ve sivil toplum için daha elverişli bir ortam oluşturulmasına destek olmaktır.

Bu bağlamda, STÖ'lerin erişilebilirlik, ekoloji, toplumsal cinsiyet, hak temelli yaklaşım ve gençlik gibi kesişimsel konuları ana akımlaştırmalarına yardımcı olmak amacıyla, STÖ'lerin kendi başlarına uygulamaya koyabilecekleri bir dizi kılavuz geliştirilmiştir. Hazırlanan bu kılavuzlar, STÖ'lerin hak temelli yaklaşımı, politika belirleme, planlama ve günlük faaliyetlerine dahil ederek ana akımlaştırmalarını teşvik etmeyi ve desteklemeyi amaçlamaktadır. Kılavuzlar katılımcı bir yaklaşım ile hazırlanmış, konuyla ilgili çalışmalar yürüten STÖ'ler kılavuzların hazırlanmasına katkı sağlamıştır. Kesişimsel her konu için STÖ'lerden oluşan bir danışma grubu belirlenmiş ve kendilerine her aşamada danışılmıştır.

İngilizce ve Türkçe hazırlanan bu kılavuzların sadece destek masası veya Sivil Alan Projesi kapsamında yürütülen Sivil Büyü programının faydalanıcıları için değil, Kıbrıs'ta ya da başka yerlerdeki bütün sivil toplum örgütleri için de faydalı olacağına inanıyoruz. Ayrıca, bu kılavuzda önerilen pratik önlemlerin birçoğu kurumsal yapılar ve kamu kurumları için de uygulanabilir önlemlerdir.

Hak temelli yaklaşım, tematik kesişimsel konularda tamamlayıcı bir set olarak hazırlanan kılavuzların uygulanması için genel bir çerçeve sunmaktadır. Bununla birlikte, her tematik kılavuzu, kesişimsel konulara ilişkin ilgili kısmın tek başına da kullanılabilmesini ve ana akımlaştırılmasını sağlayacak şekilde tasarladık. Bu nedenle, Ekolojinin Ana Akımlaştırılması Kılavuzunu örgütünüzün ekolojiyi koruma kapasitesini artırmak amacıyla kullanabilirsiniz.

Kılavuzların başlangıç kısmında konunun uluslararası çerçevesi ve arka plan bilgisi sunulmaktadır. Ardından, konuya ilişkin temel kavramlar verilmekte ve konuya kısa bir giriş yapılmaktadır. Bunu takiben, STÖ'lerin gerek politika ve strateji belirleme aşamalarında, gerekse toplantı, etkinlik ve ofis çalışmaları gibi operasyonel düzeylerde uygulamaya koyabilecekleri özel önlemler sunulmaktadır. Kılavuzda ele alınan tüm önlemleri örgütünüzde hayata geçirecek şekilde düzenlemeler yapmanız tavsiye edilse de, adım adım uygulama yaklaşımını tercih edebilir ve önlemleri teker teker uygulayabilirsiniz. Kılavuzun sonunda sunulan kontrol listesini kullanarak durumunuzu izleyebilirsiniz. İzleme sonuçlarınızı kamuya açık hale getirmeyi değerlendirebilirsiniz. Böylece, hak temelli yaklaşımın şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine uyum sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda diğer STÖ'leri de kılavuzu kullanmaya teşvik edebilirsiniz.

Sivil Alan, kılavuzlarda yer verilen önlemleri uygulayan STÖ'lerden alınacak geri bildirimler temelinde kılavuzları periyodik olarak geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu, bir önlemin revize edilmesi ve/veya uyarlanması olabileceği gibi, yeni bir önlemin eklenmesi şeklinde de olabilecektir. Bu nedenle, sizlerden kılavuzlarla ilgili geri bildirimlerinizi bizlerle paylaşmanızı rica ediyoruz.

Bu fırsattan istifade, Ekolojinin Ana Akımlaştırılması Kılavuzunun hazırlanmasında danışma grubunda yer alan aşağıdaki STÖ'lere değerli katkıları ve uzmanlıkları için teşekkürlerimizi sunarız:

Avli

Cyprus Environmental Stakeholders Forum

Kuzey Kıbrıs Kaplumbağaları Koruma Derneği - SPOT

Kıbrıs Türk Biyologlar Doğayı Araştırma ve Koruma Derneği - BİODER

Kıbrıs Yaban Hayatı Araştırma Enstitüsü

Kuşları ve Doğayı Koruma Derneği - KUŞKOR

Laona Foundation

Taşkent Doğa Parkı

GİRİŞ

Ekoloji ile ilgili konular, 20. yüzyılın ortalarından itibaren uluslararası toplum tarafından tartışılmaya başlandı. Çevre konularına ilgi 19. Yüzyıla dayansa da bu konuda evrensel bir farkındalığın oluşması daha sonra yaşandı. Dünya Savaşı sonrası döneminde sanayileşme, kentleşme ve savaşların çevre üzerindeki ağır olumsuz etkileri sonucunda ekolojik aktivizm yükselişe geçmeye başladı. Ekoloji hareketi içerisinde farklı gruplar doğanın korunması, nükleer karşıtı mücadele, kitlesel tüketimin yükselişi, kirlilik ve biyolojik çeşitlilik gibi konulara odaklandı. Taban çevre örgütleri ile uluslararası ve yerel ittifakların baskısı, çevre sorunlarını gündemlerine dahil etmeleri için uluslararası kurumlar üzerinde önemli bir baskı yarattı. Bunun bir sonucu olarak 1972 yılında Stockholm'de düzenlenen BM Konferansı'ndan bu yana çevre, uluslararası konferanslarda ele alınması gereken temel konulardan biri haline gelmiştir. Endüstriyel kirlilik, 1970 ve 1980 yılları arasında BM çerçevesinde tartışılan sorun alanlarından biri olmuştur. Daha sonra dikkatler küresel iklim krizine neden olan biyolojik çeşitlilik, iklim değişikliği, kentleşme ve insan alışkanlıkları gibi diğer alanlara çevrilmiştir.

İnsan faaliyetleri nedeniyle meydana gelen iklim değişikliği ekoloji hareketinin odaklandığı en kritik alanlarından biridir. İklim değişikliği tüm canlıların yaşamı için önemli bir tehdit olmaya devam etmekte, aynı zamanda bir bütün olarak toplum, ekonomi ve kalkınma için de ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.¹ Fosil yakıtların kullanılması, ormanların tahrip edilmesi, ağaç ve bitkilerin kesilmesi ve hayvancılık gibi insan faaliyetlerinin sürekli artması çevreye zarar vermektedir.²

2011-2020 arası en sıcak on yıl olarak kaydedilmiş ve küresel ortalama sıcaklık şimdiye kadarki en yüksek seviyeye ulaşmıştır. İnsan faaliyetlerinin etkisi, iklimin son 2000 yılda görülmemiş bir oranda ısınmasına neden olmuştur. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) yakın tarihli raporuna göre, son beş yıl 1850'den bu yana kaydedilen en sıcak dönem olmuştur. İklim değişikliğinin yüzde 90'ının nedeni insan faaliyetleridir. Hava sıcaklığı ve deniz seviyeleri başlangıçta tahmin edilenden daha hızlı artmaya devam edecektir.³ Yakın tarihli bu bilgiler, Dünya'yı paylaşan tüm insanlar için bir "kırmızı alarm" teşkil etmektedir. Tüm sorumluluğu üstlenmenin ve iklim kriziyle mücadeleye başlamanın artık zamanı gelmiştir. STÖ'lerin bu konuda üstleneceği önemli bir rol vardır. STÖ'lerin kesinlikle sorumluluk alması gereken konular arasında çevreye duyarlı bir şekilde çalışmak, iklim adaletini savunmak ve STÖ çalışmalarını ve faaliyetlerini planlarken ekoloji açısından var olan riskleri göz önünde bulundurmaya yer almaktadır. IPCC, derhal harekete geçmememiz durumunda 12 yıldan da kısa bir süre içinde insan kaynaklı hataların geri dönüşünün olamayacağını belirtmektedir. Çevre aktivisti Greta Thunberg'in de dediği gibi, *"Bir krizde nasıl davranırsanız öyle davranmanızı istiyorum. Sanki kendi evimiz yanıyormuş gibi davranmanızı istiyorum. Çünkü gerçekten de yanıyor."*⁴

Bu ana akımlaştırma kılavuzu sadece bir başlangıçtır. STÖ'nüzde atacağınız pratik adımlarla ekolojiyi nasıl ana akımlaştırabileceğinizi göstermek amacıyla tasarlanmıştır.

¹ MS. Hoàng Thanh Hà and MS. Phạm Thị Thuý Dương, Guideline on Green Office Criteria and Lifestyle, The Initiative Upscale and Mainstream Green Office Lifestyles in Vietnam. (Phạm Thị Thuý Dương, Yeşil Ofis Kriterleri ve Yaşam Tarzı Rehberi).

² Avrupa Komisyonu, "İklim değişikliğinin nedenleri" < https://ec.europa.eu/clima/change/Causes_en >

³ Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), Politika Yapıcılar için İklim Değişikliği 2021 Özeti, (2021) < https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_SPM.pdf >

⁴ The Guardian, "Evimiz yanıyor: 16 yaşındaki Greta Thunberg, liderleri iklim konusunda harekete geçmeye çağırıyor" (25 Ocak 2019) < <https://www.theguardian.com/environment/2019/jan/25/our-house-is-on-fire-greta-thunberg-16-urges-leader-to-act-on-climate> >

EKOLOJİNİN ANA AKIMLAŞTIRILMASI NEDİR?

Avrupa Komisyonu, ana akımlaştırma kavramını, “fikir aktarımı, yapılan politikaları etkileme gibi spesifik kalkınma hedefleri ile genel kalkınma hedeflerinin sağlanması için belirli bir değer/fikrin/temanın AB kalkınma iş birliğinin tüm alanlarına sistematik olarak entegre edilmesi süreci” olarak tanımlamaktadır.⁵ (EC, 2004). Uluslararası Çevre ve Kalkınma Enstitüsü ise çevresel ana akımlaştırmayı şu şekilde tanımlamaktadır: “çevresel kaygıların bilinçli bir şekilde kurumların ulusal, yerel ve sektörel kalkınma politikaları, kuralları, planları, yatırımları ve eylemlerine yön veren kararlarına dâhil edilmesi”.⁶

Ekolojinin ana akımlaştırılması, temel olarak çevre politikalarının siyasi gündeme, programlama çalışmalarına ve planlamaya entegre edilmesinin yanı sıra çevreyi olumsuz etkileyen insan kaynaklı faaliyetlerin azaltılması ve olumlu sonuçlar elde etmek için çalışılmasına yönelik karar alma süreçleri ile ilgilidir. Çevresel kaygılar ulusal, yerel ve sektörel gündemlere dâhil edilmelidir. STÖ’ler, bu ana akımlaştırmanın bir parçası olabilecek kilit aktörler konumundadırlar. STÖ’ler, ekolojinin ana akımlaştırılması adımlarını izleyerek çevre hakkında bilinçli kararlar verebilir, örgütsel faaliyetlerinde oluşan etkileri değerlendirebilir, örgüt yapılarını düzenleyebilir ve ekolojinin ana akımlaştırılmasının yaygınlaşması için savunuculuk yapabilirler.

NEDEN EKOLOJİYİ ANA AKIMLAŞTIRMAYA İHTİYACIMIZ VAR?

Yukarıda açıklandığı üzere, iklim krizleri her geçen gün artmakta ve çevreye verilen zararın azaltılmasında herkesin bir sorumluluğu bulunmaktadır. Kıbrıs, Akdeniz’de yer alan bir adadır ve iklim krizleri açısından ‘sıcak nokta’ olarak tanımlanmaktadır. Havaların daha da ısınması ve buna da bağlı olarak, biyolojik çeşitlilik ile su kaynaklarının azalması ve orman yangınlarının artması beklenmektedir. Bütün bunlar sağlık, güvenlik, ekonomi ve kalkınma açısından önemli tehditler getirecektir. Ekolojinin ana akımlaştırılması, bilinçli kararlar alarak riskleri ve sorunları en aza indirmenin bir yoludur. Çevre sorunları, STÖ faaliyetlerinin odaklandığı toplum yararı anlayışının tam merkezinde yer alır. Ekolojiyi kesişimsel bir konu olarak ele almak ve iklim değişikliğine ilişkin farkındalığı tüm örgütlere yaygınlaştırmak acil önemdedir.

⁵ ‘Uluslararası Çevre ve Kalkınma Enstitüsü’ 110.

⁶ Avrupa Komisyonu ve Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Genel Müdürlüğü, Çevre ve İklim Değişikliğinin Sürdürülebilir Kalkınmaya yönelik AB Uluslararası İşbirliği ve Kalkınmasına Entegrasyonu. (Yayınlar Ofisi 2016).

EKOLOJİ NEREDE ANA AKIMLAŞTIRILMALIDIR?

Özel sektör, kamu kurumları, STÖ'ler ile bölgesel ve uluslararası kuruluşların tümünün faaliyetlerinde ekolojiyi yaygınlaştırma sorumluluğu vardır. Çevreye verilen zararlar ancak toplu eylemle azaltılabilir ve bu konuda herkese görev düşmektedir. Küçük ölçekli işletmelerden büyük şirketlere, belediyelerden bakanlıklara ve uluslararası kurumlardan STÖ'lere kadar herkes ekolojiyi yaygınlaştırma çabalarına dahil olmalıdır.

EKOLOJİ NASIL ANA AKIMLAŞTIRILABİLİR?

Ekolojinin nasıl ana akımlaştırılabileceğinin tek bir cevabı yoktur. Ekolojinin ana akımlaştırılma çerçevesini oluşturmak ve farklı alanlarda uygulanmasını sağlamak ile ilgili çeşitli çalışmalar vardır. Bu ana akımlaştırma kılavuzu ekolojiyi ana akımlaştırmak isteyen STÖ'ler için bir araçtır ve özellikle sivil toplum aktörleri için tasarlanmıştır. Ekolojiyi kuruluşunuzda nasıl ana akımlaştırılabileceğiniz konusunda daha fazla bilgi edinmek için aşağıdaki önlemleri inceleyebilirsiniz.

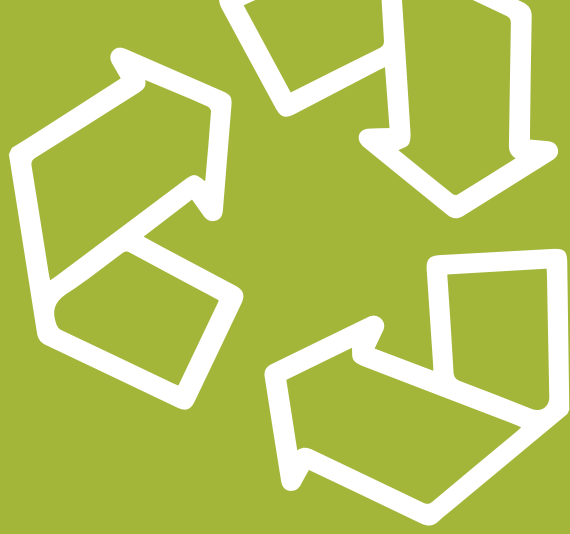
Ekolojiyi yaygınlaştırma çabaları çevresel kaygıları dikkate almayı ve çevreye yönelik riskleri en aza indirmeyi amaçlar. BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, ekolojiyi ana akımlaştırmanın sürdürülebilir kalkınma için uluslararası çabalara nasıl dahil edilebileceğine dair iyi bir örnektir.

EKOLOJİNİN ANA AKIMLAŞTIRILMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

Eylül 2015'te Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde bir araya gelen dünya liderleri, "Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi" adı verilen, kalkınma çabalarına rehberlik edecek uluslararası çerçeveyi benimsemişlerdir. Dünya liderleri 2030 Gündemi'nin önsözünde: "Gezegeneğimizin hem şimdiki hem de gelecek nesillerinin ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla, sürdürülebilir tüketim ve üretim de dahil olacak şekilde gezegeni çevresel bozulmaya karşı korumaya, doğal kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde yönetmeye ve iklim değişikliği konusunda acil eylemde bulunmaya kararlı" olduklarını teyit etmişlerdir.

BM Sürdürülebilir Kalkınma çerçevesi 17 amaç, 169 hedef ve 244 göstergeden oluşmaktadır ve göstergelerin 93'ü çevre ile ilgilidir. İklim değişikliğiyle mücadele, sağlığı, eğitimi, ekonomik büyümeyi ve toplumsal cinsiyet eşitliğini iyileştiren sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir parçasıdır. Çevre ile ilgili hedef ve göstergeler temiz su, sürdürülebilir enerji, kentleşme, kirlilik, tarım, okyanuslar ve deniz kaynakları ile biyolojik çeşitliliği kapsamaktadır. Sürdürülebilir kalkınma amaçları ve çevre ile ilgili göstergeler hakkında daha fazla bilgi edinmek için lütfen bakınız: <https://bit.ly/3IE107J>

ÖRGÜTÜNÜZDE EKOLOJİYİ ANA AKIMLAŞTIRMAK İÇİN ÖNLEMLER

Aşağıdaki önlemler, ekolojiyi kuruluşunuzda yaygınlaştırmak için pratik öneriler sağlamak üzere hazırlanmıştır. Aşağıda yer alan önlemler nihai bir liste değil, STÖ'lerin ekolojiyi ana akımlaştırma girişimleri için bir başlangıç noktasıdır. STÖ'lerden alınacak geri bildirimlerle önlemlerin zaman içinde geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

ÖNLEM 1

KARAR ALMA ORGANININ TAAHHÜDÜ

STÖ'lerin ekoloji üzerine yazılmış (politika belgesi veya manifesto vb.) bir belgesi olmalı ve bu belge örgütün çevreci amaçlara bağlılığını ve ekolojiyi bütün yönleriyle ana akımlaştırma hedefini gösterecek şekilde hazırlanmalıdır. Belge, STÖ bünyesinde hâlihazırda çevre sorunlarıyla ilgilenen üyelerden oluşan bir ekip tarafından hazırlanabilir ve daha sonra yönetim organı, çalışanlar ve örgüt üyeleri ile birlikte son haline getirilebilir. Örgütün tüm üyelerinin ve personelinin alınan önlemlerden haberdar olması ve belgenin taslağının hazırlama sürecinin en başından itibaren herkesi içermesi çok önemlidir. Örgütte yer alan herkesin dâhil edilmesi, destek vermelerini kolaylaştırmak ve en başından itibaren farkındalıklarını artırmak için kritik önem taşır. Politika belgesi, STÖ'nüzün ekoloji ile ilgili bakış açısını özetlemek, üyeler ve çalışanlar için bir yol haritası işlevi görmek, STÖ'deki herkesin rollerini ve sorumluluklarını belirtmek ve örgütünüzün ekolojinin ana akımlaştırılmasına olan bağlılığını göstermek için gereklidir.

DÂHİL EDİLECEK ÖNEMLİ NOKTALAR:

- Örgütünüzün misyonunu, ne yaptığınızı ve temel ilkelerinizi açıklayın.
- Çevre politikasının çalışmalarınız açısından neden gerekli olduğunu açıklayın.
- Örgütünüzün çevresel etkilerin yönetimi, çevre ile ilgili yerel yasal çerçeveye uygunluk, eğitim ve örgüt üyeleri ve çalışanları için ekoloji konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yapmak, vb. çevresel taahhütlerinizi belirtin. Bu başlıklara ek olarak kirlilik, atık ve emisyonların azaltılması, enerji kullanımının düşürülmesi, çevre örgütleriyle ortaklık, suyun verimli kullanımı, ulaşımın iyileştirilmesi, geri dönüşüm uygulaması, vb. alt başlıkları da kapsayabilirsiniz. Çevre politikaları söz konusu olduğunda herkese uyan tek bir yaklaşımın olmadığını akılda tutmak çok önemlidir. Başarılı çevre politikaları, örgütünüzün faaliyet alanına ve bağlamına özel olmalı ve gerçekçi bir yaklaşımla hazırlanmalıdır. Örgütünüzün tüm üyeleri ve çalışanlarının bu politikaları anlaması ve uygulaması da çok önemlidir.

ÖNLEM 2

ANA HEDEFLERİN BELİRLENMESİ VE BİR EYLEM PLANININ HAZIRLANMASI

STÖ, ekolojinin ana akımlaştırılması konusundaki taahhütlerini gösteren belgeyi hazırladıktan sonra ana hedeflerini belirlemeli ve asgari olarak aşağıdakilerden oluşan bir eylem planı hazırlamalıdır: yeşil satın alma kuralları, atık azaltma ve geri dönüşüm, enerji azaltma, çevre dostu ulaşım, örgüt üyelerinin yanı sıra personele yönelik farkındalık artırma ve kapasite geliştirme. Bir STÖ olarak faaliyette bulunurken çevresel etkileri azaltmak, ekolojinin ana akımlaştırılmasında önemli bir yetkinliktir. Bu nedenle, karbon emisyonları, su yönetimi, kirlilik ve atık gibi çevresel etkileri yönetmek kritik önemdedir. Eylem planı, gerçekçi hedeflerin belirlenebilmesi ve kararların yerel bağlama göre verilebilmesi için gereklidir. Hedefler ölçülebilir, gerçekçi, makul ve zamanı süresi belirli hedefler olmalıdır. Eylem planları 2 ila 5 yıllık bir süre için tasarlanabilir. Her yılın sonunda, hedeflerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği ve bir sonraki yıl hedeflere ulaşmak için nasıl bir iyileştirme yapılabileceği değerlendirilmelidir. Eylem planları, STÖ'nüzün kaydettiği genel ilerlemeyi izlemek ve anlamak için de yararlı bir araçtır.

Çalışmalarınıza ekolojiyi ana akımlaştırmaya aşağıdaki önlemleri eylem planınıza dâhil ederek başlayabilirsiniz.

ÖNLEM 3

ISITMA VE SOĞUTMA

Enerji tüketiminden kaynaklanan emisyonlar, AB'nin toplam sera gazı emisyonlarının yüzde 80'ini oluşturmaktadır. Ofis binalarında enerjinin dikkatli yönetimi, enerji tüketimini azaltmada çok başarılı sonuçların elde edilmesini sağlayabilir. Güneş panellerinin temiz enerji sağlaması, sera gazı emisyonlarını azaltması ve daha sürdürülebilir olmaları nedeniyle mümkün olan her yerde güneş paneli sistemleri kurmak alternatif bir çözümdür. Isıtma ve soğutma, enerji tüketiminin STÖ'lerce dikkatle analiz edilmesi gereken önemli bir parçasıdır. Aşağıdaki adımlar izlenerek enerji tüketiminin azaltılması hedeflenmelidir.

- Enerji tasarrufu sağlama özelliği taşıyan ısıtma ve soğutma sistemlerini seçiniz. Klima satın alırken çevre dostu olmasına dikkat edin.
- Klima veya ısıtıcı açıkken tüm pencereleri ve kapıları kapatın.
- Klima ayarlarını 26 dereceye ayarlayın, bunun altındaki her derece 7% daha fazla elektrik tüketmektedir.
- Mümkünse ofisinizin yalıtımını yaptırın: örneğin, sıcak veya soğuk havanın girmesini önlemek için pencereleri çift katlı veya üç katlı camlı yapın.
- Mümkün olduğunda klima yerine vantilatör veya tavan vantilatörü kullanın.

ÖNLEM 4

AYDINLATMA

Enerji tüketiminin çevre dostu olacak şekilde yeniden düzenlenmesi gereken unsurlarından birisi de aydınlatmadır.

- Ofisteki tüm eski tip ampulleri enerji tasarruflu LED'lerle değiştirin.
- Mümkün olduğunda doğal ışık kullanın.
- Mümkün olduğunda fotoelektrik sensörleri kullanın.
- Odada kimse yokken ışıkları kapatmaya özen gösterin. İnsanlara ışıkları kapatmalarını hatırlatmak için ışık düğmelerinin üzerine etiketler koyabilirsiniz.

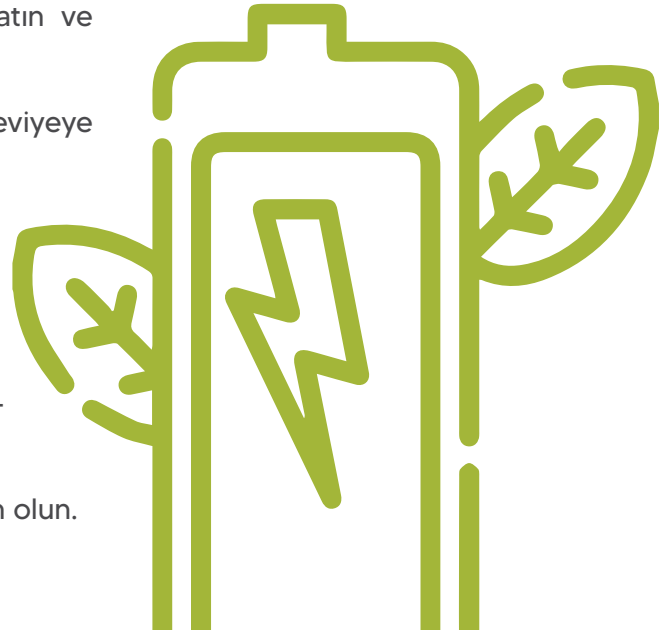
ÖNLEM 5

OFİS EKİPMANI

Ofislerde enerji ile çalışan farklı cihazlar da enerji tüketiminin önemli bir bölümünü oluşturur. Çevreye verilen zararı en aza indirmek için enerji tüketimini azaltan ofis ekipmanları seçilmeli ve kullanılmalıdır.

- Dizüstü bilgisayarlar, masaüstü bilgisayarlara kıyasla yüzde 90'a kadar daha az enerji tüketir. Mümkünse ofis için dizüstü bilgisayarları seçin. Masaüstü bilgisayar satın almanız gerekiyorsa, monitörün LCD veya LED olduğundan emin olun.
- Dizüstü bilgisayarınızın pilini havalandırarak, serin bir yerde tutarak ve pilin yüzde 40'ın altına düşmesine izin vermeyerek koruyun. Pilin tamamen sıfıra düşmesine izin vermenin dizüstü bilgisayarınızın pil verimliliğine zarar verebileceğini unutmayın.
- Bilgisayarların çalışma saatleri dışında kapalı olduğundan emin olun. Bilgisayarları bekleme modunda bırakmayın; kapatın ve enerjiden tasarruf edin.
- Bilgisayarınızın ekran parlaklık seviyesini mümkün olan en seviyeye indirin.
- Yazıcıları veya fotokopi makinelerini ofiste kullanılmadıkları zamanlarda, bekleme modunda bırakmak yerine kapatın.
- Kahve veya çay makineleri içeceklerin ısısını korumak için ofislerde genelde açık bırakılır. Enerji kaybını önlemek için bir termos kullanın, çay veya kahve hazır olduğunda makineleri kapatın.
- Prizlerin kullanılmadığı zamanlarda kapalı olduğundan emin olun.

ÖNLEM 6

KAĞIT KULLANIMI

Ofiste kullanılan kağıtlar, ofis atıklarının önemli bir oranını oluşturur ve bu yüzden de kâğıt kullanımının azaltılması, ekolojinin ana akımlaştırılmasında kritik önemdedir. Kâğıt kullanımının azalmasıyla daha az doğal kaynak kullanılacak, emisyonlar (hava ve su) azalacak, daha az ağaç kesilecek, ağaçlar karbondioksiti emdiği için sera gazlarını azaltacaktır.

- Gereksiz yere yazdırmayı önlemek için e-postalarınıza “lütfen bu e-postayı yazdırmadan önce çevreyi düşünün” ifadesine benzer bir imza ekleyin.
- Örgütünüz için çevrimiçi bir dosyalama sistemi/arşiv oluşturun.
- Belgenin yazdırılmasının gerekli olduğu durumlarda, çift taraflı yazdırmayı teşvik edin.
- Kâğıt havlu almayın, almanız gerekiyorsa daha az tüketin.
- Geri dönüştürülmüş veya FSC sertifikalı kâğıt gibi çevre dostu ürünleri satın alın.
- Daha az kâğıt kullanımını teşvik etmek amacıyla çıkartmalar hazırlayın ve ofis içerisinde farklı yerlere yapıştırın.
- Kâğıt kullanımını izlemek amacıyla, satın alınan kâğıt paketlerinin miktarını veya sayısını kaydedin ve rakamları altı ayda bir karşılaştırın.
- Atık kâğıtları geri dönüştürmeye çalışın.
- Kâğıt kullanılmayan toplantılar yapmaya çalışın, notlarınızı dizüstü bilgisayarınıza veya telefonunuza yazın.
- Yazdırmadan önce mümkünse kenar boşluklarını düşürün ve yazı tipi boyutlarını küçültün.
- Yalnızca bir tarafı yazdırdıysanız, yazdırılan kâğıtları yeniden kullanın.

ÖNLEM 7

SU TÜKETİMİ

Su, biyosferdeki en önemli maddedir. Dünya yüzeyinin yüzde 70'i suyla kaplı olmasına rağmen, suyun sadece yüzde 2,5'i içilebilir niteliktedir. Su kaynakları tarım ve sanayi gibi sektörlerdeki kullanım nedeniyle azalmaktadır. Su, tüm canlılar için hayati öneme sahip olduğu için su kaynaklarının iyi yönetilmesi ve su tüketiminin en aza indirilmesi elzemdir. .

- Tuvaletler için çift butonlu sifon (ikili sifon) kurun ve mümkün olduğunca yarım sifon modunu kullanın.
- Ofis için satın alınan bulaşık makineleri veya diğer temizlik makineleri enerji açısından verimli olmalı ve daha az su kullanılmalıdır.

ÖNLEM 8

ATIK YÖNETİMİ

Çevre ve halk sağlığı üzerinde zararlı etkilere neden olan atıklar, günümüzde en önemli çevre sorunlarından biridir. Örneğin plastik, hava kirliliğine neden olur ve insan sağlığı için önemli bir tehdit oluşturur. Plastik gibi ürünlerin sebep olduğu zararın farkına varan ofislerin sayısının artması, atık yönetimi çalışma başlatmalarına yol açmıştır. Plastik ürünler gibi zararlı maddelerin farkında olmak, bunları kullanmaktan kaçınmak ve aynı zamanda ofiste yeniden kullanım ve geri dönüşümü teşvik etmek önemlidir. Bununla birlikte, ürünlerin geri dönüştürülmesi için gereken enerji tüketimi dikkate alındığında geri dönüşümün en iyi çözüm olmayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Sürdürülebilir çözümler için 9R ile kısaltılan (Reddet, Yeniden Düşün, Azalt, Yeniden Kullan, Onar, Yenile, Yeniden Üret, Yeniden Amaçla, Geri Dönüştür) stratejiyi uygulamayı düşünün.⁷

- Ofiste plastik poşet, şişe veya bardak kullanmak yerine, mevcut olanları yeniden kullanmayı deneyin.
- Atık geri dönüşümünü ve atık ayrıştırmayı uygulamaya koyun. Geri dönüşüm Kıbrıs'ta tam olarak uygulanmıyor, ancak geri dönüşüm için kimlerle temas kurulması gerektiğini araştırın, geri dönüşümün iyileştirilmesi için savunuculuk yapın ve çalışanları geri dönüşüm ve atık ayrıştırma konusunda eğitin.
- Atıkları yeniden kullanın, kullanılmış kutuları veya şişeleri çiçek vazosu veya kalem kutusu olacak şekilde değiştirin.
- Mümkünse ofisteki organik atıkları kompostlayın.
- Elektronik atıkları toplayın ve toplama noktalarına gönderin.
- Toksik atıkları atarken çöp kutusundaki diğer atıklarla karıştırmayın.

⁷ European Commission, Categorisation System for the Circular Economy: A sector-agnostic Approach For Activities Contributing to the Circular Economy,p.7 (Avrupa Komisyonu, Döngüsel Ekonomi için Sınıflandırma Sistemi: Döngüsel Ekonomiye Katkı Sağlayan Faaliyetler İçin Sektörden Bağımsız Bir Yaklaşım, s.7) < https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/categorisation_system_for_the_ce.pdf >

ÖNLEM 9

YEŞİL TOPLANTILAR / ETKİNLİKLER

Sivil toplum örgütleri, toplantı ve etkinliklerin öncesinde çevresel etkileri yeterince dikkatle ele almazlarsa çevreye zarar verebilmektedirler. Etkinliğin yapılacağı mekân, seyahat düzenlemeleri ve izaz ikram seçenekleriyle ilgili kararlar alınırken, bunların çevresel etkileri göz önünde bulundurulmalıdır.

- Bir etkinlik düzenlerken, toplu taşıma ile herkes için erişimin kolay olduğu veya şehir merkezinde bir mekan seçtiğimize emin olun.
- Katılımcıları davet ederken davetiyenin çıktısını alıp tek tek davetlilerin adreslerine göndermek yerine e-posta veya telefon yoluyla davet edin.
- Etkinlik için tanıtım malzemeleri üretiyorsanız, bunların tek kullanımlık olmadığından emin olun. Örneğin, etkinlik için bir afiş yapılacaksa, etkinliğin tarihini ve yerini yazmayarak malzemeyi yeniden kullanıma uygun şekilde tasarlayın. .
- Etkinlik veya toplantılarınızda dağıttığınız su şişeleri, içecekler, bardaklar vb. malzemelerin plastik olmamasına dikkat edin.
- İzaz ikram için daha az ambalaj gerektiren yiyecekleri veya atıştırmalıkları seçin. Tek kullanımlık tabak veya çatal bıçak kullanmayın. Katılımcı sayısı veya mekânın koşulları nedeniyle bu mümkün değilse polistiren/strafor yerine kâğıt tabak kullanın. Yerel kaynaklardan sağlanan vegan/vejetaryen yemekleri tercih edin.

- Tüketilmeyen yiyecekleri atmayın. Yerel kuruluşlara bağışlayın.
- Etkinlik için mekân seçerken enerji tüketimini ve atığını azaltma gibi yeşil tedarik politikaları uygulayarak çevre üzerindeki olumsuz etkileri azaltmaya yönelik adımlar atmaya özen gösteren mekânlar ve konaklama yerleri seçin.
- Bir toplantı veya etkinlik için gerekli olmadıkça seyahat etmeyin.
- Yıllık personel veya üye yemekleri düzenlemek yerine piknik, doğa yürüyüşleri veya ağaç dikme gibi açık hava etkinlikleri düzenleyin.
- Bir etkinlikte konuşmacılarınıza veya moderatörlerinize çiçek veya hediye vermek yerine bir STÖ'ye onlar adına bağış yapın.
- STÖ'nüzün kurumsal kimliğini desteklemek için pamuklu çantalar, yeniden kullanılabilir termoslar, suluk vb. gibi çevre dostu ürünler tasarlayın.
- Ofisinizin bir bahçesi varsa, iç mekân sıcaklığını düşüren ve emisyonları azaltan ağaçlar dikin.

ÖNLEM 10

ULAŞIM

Ulaşım, kullanılan fosil yakıtların büyük miktarlardaki karbondioksit emisyonları nedeniyle çevre üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Araba, tren, tekne gibi fosil yakıt tüketen taşıtların yaygınlaşması sonucunda sera gazı etkisi hızla artmıştır. Kullandığımız araç tiplerini yeniden gözden geçirmek ve çevreye olan olumsuz etkilerini en aza indirmek çok önemlidir.

Zorunlu olmadıkça motorlu araçlarla seyahat gerektirecek etkinlik veya toplantı düzenlemeyin.

Etkinliklerinizde ulaşım yöntemi olarak bisiklet gibi motorsuz ulaşım yöntemlerinin kullanımını teşvik edin ve onlar için park yerleri sağlayın.

Etkinlikleriniz için araba paylaşımı veya birçok kişi için tek bir aracın kiralanması gibi grup ulaşım olanaklarını sağlayın ve teşvik edin.

ÖNLEM 11

YEŞİL TEDARİK

Sivil Toplum Örgütleri mal ve hizmet tüketicisi olarak önemli bir rol oynarlar. Yeşil tedarik, sera emisyonlarını, toksik ve tehlikeli kimyasalları, atıkları ve kirliliği olabildiğince azaltarak ve enerji tasarrufu sağlayarak çevreye faydalı olur. Temel amaç, bu pratiklerin insanlara, hayvanlara ve doğal çevreye minimum veya hiç zarar vermemesidir.

- Organik, çevre dostu ve/veya vegan hijyen/temizlik ürünleri satın alın.
- Yerel üreticileri desteklemek, yakıt tasarrufu yapmak, ambalajları ve karbon emisyonlarını azaltmak için yerel gıda ve ürünleri satın alın.
- Çevre dostu ürünlerin ve tedarikçilerin listesini yapın ve çevreye en az etkisi olanları seçin. Çevre dostu üretim, CO2 emisyonlarını azaltmayı, kimyasal kullanımını yönetmeyi ve çevre risklerini en aza indirmeyi, geri dönüştürülebilir ürünler üretmeyi ve daha az çevresel etkiye sahip ürünler geliştirmeyi içerir.
- Adil ticaret işaretine sahip ürünleri satın alın. Bu işaret, ürünün insana yararlı çalışma koşulları, sorumlu su ve atık yönetimi, biyolojik çeşitliliğe saygı gösterilmesi ve korunması, minimum pestisit kullanımını da içermek üzere adil ticaret standartlarına uygun şekilde üretildiğini gösterir.
- İhalelere çevre kriterleri dâhil edin ve ürünlerin çevresel etkilerini analiz edin. Ürünün enerji verimliliğini, karbon emisyonunu, kimyasal atığını, kağıt kullanımını, ambalajını vb. diğer faktörleri göz önünde bulundurun. Eko-etiketleme talebinde bulunun; ürün hakkında detaylı bilgi mevcut değilse üreticiden ürünün çevresel etkileri hakkında bilgi isteyin.

ÖNLEM 12

EĞİTİM VE FARKINDALIK ARTIRMA FAALİYETLERİ

Ekolojinin ana akımlaştırılması, örgüt içinde bu konunun içselleştirilmesini sağlamak için periyodik eğitim ve farkındalık artırma faaliyetleri düzenlenmesini gerektirir. STÖ çalışanları ve üyeleri, ekolojinin ana akımlaştırılmasına ilişkin temel kavramları anlamak ve örgütlerinin çevre politikasında tanımlanan önlemleri nasıl hayata geçireceklerini öğrenmek için periyodik eğitim almalıdır. Eğitim ve farkındalık artırma faaliyetleri, STÖ'nün çevre politikasını bütün üye ve çalışanlarının da katkısıyla zaman içinde geliştirmesine olanak sağlayacaktır.

Örgüt çalışanlarına, üyelerine ve yönetim kurulu üyelerine ekolojinin ana akımlaştırılmasının farklı yönleri hakkında periyodik eğitimler sağlayın. Eğitimler, atık yönetimi, kâğıt kullanımı veya enerjinin tüketiminin azaltılması gibi belirli önlemlere odaklanmalıdır.

Film gösterimleri, açık hava etkinlikleri veya ekoloji üzerine atölye çalışmaları gibi farkındalık artırıcı etkinlikler düzenleyin. Bu tür faaliyetlerde çevre örgütleri ile iş birliği yapın ve faaliyetlerinize destek olmalarını sağlamaya çalışın.

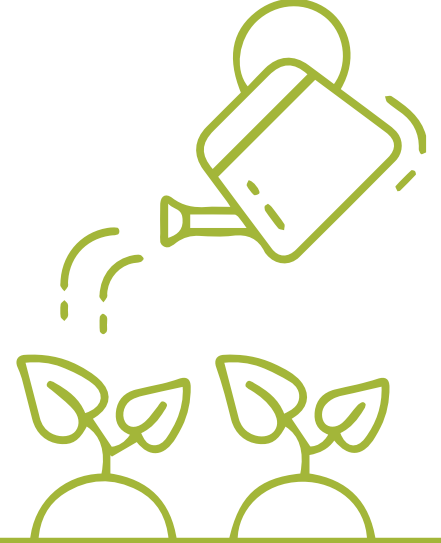

ÖNLEM 13

DAYANIŞMA GÖSTERİN

Çevre için eylem acil ve gereklidir. Özellikle çevre konusunda çalışan örgütlerle dayanışma göstermeli ve taleplerini, daha yaygın ve güçlü şekilde duyurulması için onlarla birlikte dile getirmeliyiz. Örgütünüzün ekolojiyi ana akımlaştırmasına olan bağlılığını göstermek, temiz ve sürdürülebilir çevre politikalarını savunmak için dayanışma şarttır.

- Çevre konusunda çalışan örgütlerle düzenli olarak görüşün ve faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi edinin.
- Bu örgütlerin gündemini takip edin, toplantı, dilekçe, protesto, kampanya vb. eylemlerine destek olun. Amaçlarına verdiğiniz önemi ve onlara olan desteğinizi gösterin.
- Çevresel ağlara veya platformlara katılın.
- Resmi sosyal medya hesaplarınızdan çevre örgütlerini takip edin ve uygun olan durumlarda paylaşımlarını siz de duyurun. Çevre ile ilgili özel günlerde sosyal medyada mesajlar paylaşın.
- Örgütünüzün ekolojiyle ilgili örnek uygulamalarını sosyal medyada #DeğişimeHazırım vb. uygun hashtag'lerle paylaşarak duyurun.
- Önemli günleri (bir projenin başlangıcı/bitishi vb.) ağaç dikerek kutlayın.

EKOLOJİNİN ANA AKIMLAŞTIRILMASI KONTROL LİSTESİ

Aşağıdaki kontrol listesi, Kılavuz'da detaylıca anlatılmış olan önlemlere yönelik uygunluk maddelerini içermektedir. Kontrol listesi, her bir maddeyi örgütünüzde uygulayıp uygulamadığınızı değerlendirme olanağı sağlamaktadır. Hiç uygulanmayan maddeler için ise kontrol listesinin ilgili satırını boş bırakmanız beklenmektedir. Bununla birlikte örgütünüz listedeki maddelere uygunluk sağlıyorsa, kontrol listesi ilgili maddenin kısmen veya tam olarak uygulanıp uygulanmadığını değerlendirebilmenizi olanak vermektedir.

Bir örgüt için ekolojinin kapsamlı biçimde ana akımlaştırılmasının uzun vadedeki nihai hedefi, listede yer alan tüm maddelerin tam olarak uygulanmasını sağlamaktır. Ancak bunu gerçekleştirmek vakit, bilgi birikimi ve uzmanlık gibi kaynaklar gerektirir ve dolayısıyla bu süreç her bir örgüte özel olacak biçimde şekillendirilmelidir. Bu nedenle, bu kontrol listesini öncelikli olarak örgütünüzün ekolojinin ana akımlaştırılması açısından ne noktada olduğunu değerlendirmek için kullanmanızı tavsiye ederiz. Bu ilk değerlendirmeyi takiben ve kaynaklarınız çerçevesinde, (kontrol listesinin 2. maddesinde tavsiye edildiği üzere) ekolojinin ana akımlaştırılmasını örgütünüzde hayata geçirmek için hedeflerinizi belirleyeceğiniz bir eylem planı geliştirmenizi öneririz.

EKOLOJİNİN ANA AKIMLAŞTIRILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

ÖNLEM 1: KARAR ALMA ORGANININ TAAHHÜDÜ	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
1. Ekolojinin ana akımlaştırılması örgütün politika belgesinde/ manifestosunda/ilkelerinde içerilmiştir.		
2. Örgütün ekolojiyi ana akımlaştırma politika belgesi hazırlanmış ve karar alma organ(lar)ı, çalışanlar, örgüt üyeleri ve gönüllülerle paylaşılmıştır.		
3. Temel organların üyeleri, çalışanlar, gönüllüler ve üyeler bir bilgilendirme toplantısı, tartışma oturumu veya eğitim yoluyla ekolojinin ana akımlaştırılmasına yönelik önlemler hakkında bilgilendirilmiştir.		
ÖNLEM 2: ANA HEDEFLERİN BELİRLENMESİ VE BİR EYLEM PLANININ HAZIRLANMASI	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
4. Ekolojinin ana akımlaştırılmasına yönelik temel hedefler ve eylem planı hazırlanmıştır.		
5. Eylem planı ölçülebilir, gerçekçi, makul ve zamanı belirli hedeflerden oluşmaktadır.		
6. Eylem planı 2 ile 5 yıl arasında bir süreyi kapsamaktadır.		
ÖNLEM 3: ISITMA VE SOĞUTMA	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
7. Örgütün binalarında enerji tüketimini sınırlamaya yönelik kurallar mevcuttur.		
8. Enerji tasarrufu sağlayan ısıtma ve soğutma sistemleri tercih edilmiştir.		
9. Örgüt çalışanları, yönetim kurulu, üyeler ve gönüllüler enerji tüketimine ilişkin kurallar konusunda bilgilendirilmiştir.		
10. Ofis binaları enerji tüketimi kurallarına göre yeniden tasarlanmıştır.		

ÖNLEM 4: AYDINLATMA	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
11. Ofisteki tüm ampullerin enerji tasarruflu LED ampul olması sağlanmıştır.		
12. Mümkün olduğunca doğal ışık kullanımını teşvik etmek için duvarlara etiketler veya işaretler yerleştirilmiştir.		
13. Ofise fotoelektrik sensörleri takılmıştır.		
14. Odada kimse yokken ışıkların kapatılmasını hatırlatmak için görülebilir yerlere hatırlatıcı etiketler veya işaretler yerleştirilmiştir.		
ÖNLEM 5: OFİS EKİPMANI	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
15. Masaüstü bilgisayar yerine dizüstü bilgisayarlar kullanılması sağlanmıştır.		
16. Üyeler ve personel, dizüstü bilgisayarlarının pilini nasıl verimli kullanacakları (bilgisayarların çalışma saatleri dışında kapatılması, ekran parlaklık seviyesinin düşürülmesi vb.) konusunda düzenli olarak bilgilendirilmektedir.		
17. Yazıcılar veya fotokopi makineleri kullanılmadıkları zaman kapatılmaktadır.		
18. Çay ve kahve makinelerinin kullanılmadığı zamanlarda kapatılmaktadır; bunu hatırlatan etiketler görülebilir yerlere yerleştirilmiştir.		
ÖNLEM 6: KAĞIT KULLANIMI	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
19. Örgüt çalışanları ve üyelerden, gereksiz yazdırma yapmamayı teşvik eden bir ifadeyi/cümleyi e-postalarının altına eklemeleri istenmiştir.		
20. Örgüt için çevrimiçi bir klasör/arşiv oluşturulmuştur.		
21. Belgenin sadece çok gerekli olması durumunda yazdırılmasını sağlayacak kurallar mevcuttur ve çift taraflı yazdırma seçeneği kullanılmaktadır.		
22. Kağıt atıkları mümkün olduğunca geri dönüştürülmektedir.		
23. Kâğıt kullanımını izlemek amacıyla, satın alınan kâğıt paketlerinin miktarını veya sayısını kaydetmek ve rakamları altı ayda bir karşılaştırmaktan sorumlu en az bir kişi görevlendirilmiştir.		

ÖNLEM 7: SU TÜKETİMİ	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
24. Tuvaletler için çift butonlu sifon (ikili sifon) kurulmuştur.		
25. Bulaşık makinesi ve diğer temizlik makineleri daha az enerji tüketme ve daha az su kullanma özelliklerine sahiptir.		
ÖNLEM 8: ATIK YÖNETİMİ	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
26. 9R ile kısaltılan (Reddet, Yeniden Düşün, Azalt, Yeniden Kullan, Onar, Yenile, Yeniden Üret, Yeniden Amaçla, Geri Dönüştür) stratejisi hazırlanmış ve uygulanmaktadır.		
27. Atık geri dönüşümünün Kıbrıs genelinde tam olarak uygulanması için savunuculuk yapılmaktadır.		
28. Ofiste plastik kullanımının azaltılması ve atıkların yeniden kullanılması için kurallar tanımlanmıştır.		
ÖNLEM 9: YEŞİL TOPLANTILAR / ETKİNLİKLER	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
29. Etkinlikler toplu taşıma bağlantılarına veya şehir merkezine yakın bir mekânda düzenlenmektedir.		
30. Katılımcıları etkinliklere davet ederken kağıt kullanımını azaltmak için davetler e-posta veya telefon yoluyla gönderilmektedir.		
31. Tek kullanımlık tanıtım malzemeleri üretilmemektedir.		
32. Etkinliklerde plastik bardak veya şişe kullanılmamaktadır.		
33. Bir toplantı veya etkinlik için seyahat yalnızca gerektiğinde yapılmaktadır.		
34. Üyeler ve örgüt çalışanları doğada açık hava etkinlikleri düzenlemeye teşvik edilmektedir.		
35. Örgütün kurumsal kimliğini desteklemek için ekolojiyi destekleyen ürünler tasarlanmaktadır.		

ÖNLEM 10: ULAŞIM	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
36. Motorsuz ulaşım araçlarının kullanımı teşvik edilmektedir.		
37. Etkinlikler için toplu taşıma ayarlamaları yapılmaktadır.		
ÖNLEM 11: YEŞİL TEDARİK	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
38. Organik, çevre dostu ve/veya vegan hijyen/temizlik ürünleri kullanılmaktadır.		
39. Çevreye en az zararı olan yerel gıda ve ürünler tercih edilmektedir.		
40. Uygun durumlarda adil ticaret işaretine sahip ürünler kullanılmaktadır.		
41. İlgili tüm ihalelere çevre kriterleri eklenmekte ve çevresel etkileri değerlendirilmektedir.		
ÖNLEM 12: EĞİTİM VE FARKINDALIK ARTIRMA FAALİYETLERİ	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
42. Ekolojinin ana akımlaştırılmasının farklı yönleri hakkında periyodik eğitimler düzenlenmektedir.		
43. Ekoloji konusunda yılda en az iki kez farkındalık artırma faaliyetleri düzenlenmektedir.		
ÖNLEM 13: DAYANIŞMA GÖSTERİN	KISMEN UYGULANIYOR	TAM OLARAK UYGULANIYOR
44. Örgütün çevre konusunda çalışan örgütlerle devam eden bir diyalogu vardır ve bu örgütlerin gündemleri takip edilmektedir.		
45. Ekoloji ile ilgili çalışma yürüten ağlar veya platformlar desteklenmektedir.		
46. Çevre ile ilgili özel günlerde sosyal medyada mesajlar paylaşılmaktadır.		
47. Ekolojiyle ilgili örnek uygulamalar uygun hashtag'ler kullanılarak sosyal medyada paylaşılmaktadır.		
48. Bir projenin başlangıcı veya kapanışı gibi önemli günlerde ağaç dikilmektedir.		

KAYNAKLAR

- › Artur Povodör ve diğerleri, 'European Green Office Handbook (Avrupa Yeşil Ofis El Kitabı)' Leonardo da Vinci Programı Ortakları.
- › Bahtiyar Kurt, 'STGM Çevresel Ana Akımlaştırma Stratejisi Rehberi' Sivil Toplum Geliştirme Merkezi 17.
- › Barry Dalal-Clayton ve Steve Bass, 'The Challenges of Environmental Mainstreaming', (2009) (Çevresel Ana Akımlaştırmanın Zorlukları, Uluslararası Çevre ve Kalkınma Enstitüsü).
- › DB Dalal-Clayton, Stephen Bass ve Ella Antonio, The Challenges of Environmental Mainstreaming: Experience of Integrating Environment into Development Institutions and Decisions (Çevresel Ana Akımlaştırmanın Zorlukları: Çevreyi Kalkınma Kurumlarına ve Aldıkları Kararlara Entegre Etme Deneyimi (Uluslararası Çevre ve Kalkınma Enstitüsü 2009).
- › Avrupa Komisyonu ve Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Genel Müdürlüğü, Çevre ve İklim Değişikliğinin AB'nin Sürdürülebilir Kalkınmaya yönelik Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma çalışmalarına Entegrasyonu. (Publications Office 2016).
- › European Commission, Categorisation System for the Circular Economy: A sector-agnostic Approach For Activities Contributing to the Circular Economy,p.7 (Avrupa Komisyonu, Döngüsel Ekonomi için Sınıflandırma Sistemi: Döngüsel Ekonomiye Katkı Sağlayan Faaliyetler İçin Sektörden Bağımsız Bir Yaklaşım, s.7) < https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/categorisation_system_for_the_ce.pdf >, Erişim tarihi: 10 Eylül 2021.

KAYNAKLAR

- › Factsheet No.1 Green Office Guidance: Governance, ROCK Green Office Series. (Bilgi Notu No.1 Yeşil Ofis Rehberi: Yönetişim, ROCK Yeşil Ofis Serisi)
- › Factsheet No.2 Green Office Guidance: Environmental Policy, ROCK Green Office Series. (Bilgi Notu No.2 Yeşil Ofis Rehberi: Çevre Politikası, ROCK Yeşil Ofis Serisi.)
- › Marta Anglada, Simon Clement, Francesca Schraffl ve Monika Zimmermann, “Green Meeting Guide”, (Yeşil Toplantı Rehberi), (2009) Birleşmiş Milletler Çevre Programı.
- › MS. Hoàng Thanh Hà and MS. Phạm Thị Thuỳ Dương, Guide-line on Green Office Criteria and Lifestyle, The Initiative Upscale and Mainstream Green Office Lifestyles in Vietnam. (Phạm Thị Thuỳ Dương, Yeşil Ofis Kriterleri ve Yaşam Tarzı Rehberi, The Initiative Upscale and Mainstream Green Office Lifestyles in Vietnam).
- › Omid Ameri, Farid Safi and BORDA Afghanistan, ‘Green Office Handbook: A Practical Guide to Running a More Cost-effective and Environmentally Sustainable Office’. (Yeşil Ofis El Kitabı: Daha Uygun Maliyetli ve Çevresel açıdan Sürdürülebilir Bir Ofis İşletmeye Yönelik Pratik Bir Kılavuz)’.
- › Tamara Tschentscher, ‘Promoting Sustainable Development Through More Effective Civil Society Participation in Environmental Governance’ (2016) United Nations Development Programme 88. (‘Çevre Yönetiminde Sivil Toplumun Daha Etkili Katılımıyla Sürdürülebilir Kalkınmayı Teşvik Etmek’) (2016) Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı 88.

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

civil civic Χώρος
alan space Πολιτών